

עזמקא דפרישה

בס"ד, פרשת חוקת תשס"ח

נושא הפרשה:

טומאת מת

"אדם כי ימות באהל..." יט, יד

במה ללומדי התורה

מודיעין עילית

בשער

ברכת מזורנו המרא דאתרא שליט"א

שמחתי לשמוע על הרעיון המבורך, על הוצאה לאור של גליון על פרה"ש, שבו יכתבו אברכים עמלי תורה את אשר העלו בלימודם, ויש בכך משום ענין גדול לעודד ולהמריץ את הלומדים ללבן ולברר ענינים כראוי ולסדרם באופן הנכון.

ותיתי להו לעומדים מאחורי יוזמה זו, לזכות הרבים בדבר הכי נעלה "עסק התורה", וסימן לדבר, ההתחלה בפרשת "זאת חוקת התורה", ופי' הרמב"ן "כלומר הנחקקת מן התורה והיא תורה שבע"פ". ובשכר זאת נזכה להבטחת הפסוק (ישעיה מ, י) הנה ה' אלקים בחזק יבא וגו' הנה שכרו אתו ופעולתו לפניו, ודרשו חז"ל בתנוד"א שנבואה זו נאמרה על העוסקים בתורה מתוך צער ועמל, שעתידי הקב"ה לשלם שכרם כפול ומכופל.

בברכת התורה

מאיר בלאאמור"ר שמחה זל"ה קסלר

שער העיון

הרב יהודה כץ

סיבת הטומאה לאחר שנטמא

יש לדון בענין קבלת טומאה באדם הנוגע במת (או שאר טומאה) אם סיבת קבלת הטומאה היא רק בשעה שנוגע במת, ומה שממושך להיות טמא, הוא מחמת תוצאת הנגיעה והיינו מציאות הטומאה שבאה ע"י הנגיעה, וכיון דחייל עליה שם טומאה לא פקע עד שיטהר.

או דלמא דכל טמא סיבת טומאתו עליו כל זמן שלא נטהר כדון, מחמת שסיבת טומאתו ממשכת והולכת, והיינו שגם אדם שנגע במת בעבר יש עליו סיבה להיות טמא בהווה כל זמן שלא נטהר. ומה שכעת הוא טמא אין זו תוצאה אלא סיבה קיימת. וולפ"ז המהרהר מבטלת סיבת הטומאה.

ודוגמא לדבר, משורר הנעבד והנרבע דפסולים לקרבן, ופשוט דאין לומר שסיבת פסולם היא רק בשעת העבודה או הרביעה וכיון שנפסלו נפסלו ומה שעכשיו פסולים היא תוצאת הפסול, אלא ודאי דסיבתם עליהם דהעבודה גורמת סיבת פסול גם עכשיו. וה"נ י"ל דכל הנוגע בטמא סיבתו עליו, רק דמהרהר מפקיעה סיבה זו.

ויעוי' תוס' סוכה טז. ד"ה מטה שהביאו דברי המשנה בכלים י"ח דמטה שנתפרקה אינה מטמאת אבר אבר לדעת ר"א, וכתבו התוס' דכשתחזור ותתחבר למטה שלמה תהא טומאתה חוזרת. פי' הענין שאם נטמאה המטה בהיותה שלמה, ואח"כ נתפרקה לחלקים דבשעה שנתפרקה אינה טמאה, ואין דין טומאה על האברים, אמנם לכשתחזור ותתחבר יהא האבר טמא שוב, ואף אם נתחבר אל מטה טהורה, יהא האבר טמא כמקודם. עיי"ש טז: ד"ה בארוכה וישאר המטה כדון מנגע טומאה, דנוגעת באבר דחזור טומאת האבר וניעור.

ולכאוי' אי נימא דסיבת הטומאה היא רק בשעת הנגיעה, ואח"כ כבר אין סיבת הטומאה עליו, וכל היותו טמא זהו מחמת שחייל עליה שם טומאה ושוב לא נפקע מיניה, א"כ הכא דנתפרקה לאברים א"כ פקע כבר שם טומאה מינה, והיאך תחזור הטומאה לאחר שתתחבר אל המטה.

ובע"כ צריך לומר דסיבת הטומאה שייכת גם אחר שנגמרה הנגיעה בטומאה, דעצם מה שנגע הוי סיבה לטומאה כל זמן שלא נטהר, וצ"ל דכשתתפרק לאברים לא פקע סיבתו וכשדעתו להחזיר אלא לא שייך שיחול טומאה על דבר שאינו כלי. ולכן כשחזר להיות כלי כבר יש אפשרות לטומאה לחול ומיד חל.

ושמעתי להעיר ממנחות כד: בבגד ג"ט על ג"ט שטמא מד"ם ונגע בו זב ואח"כ נפחת, דשוב אין טמא מדרם אלא מנגע, ואין בו טומאת זב, דלא חייל טומאה קלה דזב על המורה דמדרם (דשבט ליה טומאה), ואם סיבת הטומאה קיימת גם אחר הנגיעה אי"כ תטמא השתא, וי"ל.

שער הפלפול

הרב שלמה אליעזר פרסר

טהרה מטומאת מת בתחית המתים

יש לחקור במת שקם בתחיית המתים אם הוא טמא בטומאת מת (אבי אבות הטומאה, או מנגע מת), או דילמא הוא טהור לגמרי דפקע מיניה הטומאה.

הנה הדבר מפורש בספרי זוטא (חוקת יט, יא), וז"ל, "נוגע במת טמא ואין מת עצמו טמא, נוגע במת טמא ואין בנה של שונמית טמא. אמרו, בנה של שונמית כשמת כל שהיה עמו בבית טמא היה טומאת שבעה, וכשחיה היה טהור לקודש. תזרו ונגעו בו וטמאוהו הם, הרי זה אומר מטמאיד לא טמאוני ואתה טמאתני".

ומבואר דמת עצמו אינו טמא (ורק מטמא אחרים), ולכך כשקם לתחייה אינו טמא כלל. ועיין בזית רענן בילקוט בפרשתינו שכתב דלפי דברי הספרי המכניס מת למקדש (מחנה שכינה) פטור. וזה תלוי במחלוקת התוס' בסוטה כ: ותוס' במנחות אם זה אסור מה"ת או מדרבנן, ועיין בקרן אורה בסוטה שם).

ועיין בנדה ע: "שאלו אנשי אלכסנדריא את רבי יהושע בן חנינא וכו', בן השונמית מהו שיטמא (פי' רש"י, לאחר שהחיהו מי חשוב כמת), אמר להן מת מטמא ואין חי מטמא. מתים לעתיד לבא צריכין הזאה שלישי ושביעי או אין צריכין, אמר להן לכשיחיו נחכם להן, איכא דאמרי לכשיבא משה עמהם". והקשו שם בתוס' (וד"ה מתים), אמאי לא בעי אסור בן שונמית צריך הזאה, ותירצו, דשמא משום דכתיב קרא לעתיד לבא וזרקתי עליכם

גליון זה י"ל

לע"נ הרה"ג ר' מרדכי חיים ב"ר משה אריה סוקולובר זצ"ל

לרפואת גבריאל בן לאה

כניסת כהן לבקר חולה בבית חולים

כאשר יש מת בבית חולים [או נפלים או איברים שלמים שנכרתו] הטומאה מתפשטת בבנין בכל מקום שדלת או חלון פתוחים, ואף חלון חיצוני כשיש בליטה מעל החלון.

אף אם דלת חדר המת סגורה, עדיין קיים איסור לכהן לעבור בכל פתח שבו אפשר להוציא את המת, מדין "סוף טומאה לצאת". ונחלקו הפוסקים אם טומאה זו היא הלל"מ או מדרבנן, והמ"ב (קכו יא וקכח ח) נקט כפוס' דסו"ט לצאת מדרבנן. ובס' טהרת הכהנים (קיט) כתב בשם מרן הגרי"ש אלישיב והגר"פ שיינברג והגר"נ קרליץ שליט"א, דלמעשה יש לחוש לדעת הסוברים שהוא דאורייתא.

ואי אמרינן דהוא דרבנן, אזי כשהמת סגור בחדר, יש להתיר לכהן להכנס כדי לקיים מצות ביקור חולים, דמותר ליטמא בטומאה דרבנן לצורך מצוה, כמבואר ביו"ד (שעב א) וכ' בערוה"ש (שם) דה"ה ביקור חולים. [ועי' שבט הלוי ח"ה קפד מתי נחשב ביקור"ח למצוה].

אך אי נקטינן דהוא מה"ת, ייאסר להכנס לבי"ח שיש בו מת ללא סידור מתאים לדין סו"ט לצאת.

ובמנחת שלמה (ח"ב סי' צו אות כא) כתב דאפילו במקום ספק אסור להכנס עפ"י המרחשת (ח"א סי' ב אות ג' סקי"ז בהג"ה) דכהן המטמא עצמו בספק טומאה ברה"ר עובר בלאו דלא יבא מספק, דאע"פ שס"ט טהור מ"מ הרי נכנס בספק אהל המת. וביותר שבנד"ד אם יש מת הרי הטומאה ידועה וברורה להרבה אנשים, ומנ"ל להתיר לכתחילה כשאפשר לברורי, גם אפשר שבהיותו ביה"ח יתברר לו שיש שם מת. ולכן צריך כהן להמנע מלבקר חולים בבתי החולים הגדולים בא"י. אך בשו"ת תשורת ש"י (תקנט) מתיר לבקר חולים בבי"ח כשא"א לברר, דסמכינן אחזקת חיים, וגם על השי' דסו"ט לצאת מדרבנן, וגם י"א שטומאה העוברת מחדר לחדר מדרבנן. עכת"ד המנח"ש.

ולמעשה הורה מרן הגרש"ז אויערבאך זצוק"ל (מוריה שנה כ' יב [רלה-רמ]) שאסור לכהן להכנס סתם לבי"ח ואין לבקר חולים שם דמה לכהן בביה"ק. אבל אם הביקור לצורך גדול, או שכניסתו לצורך טיפול יש להקל ולסמוך על השי' שבי"ח הוא רה"ר וס"ט בו טהור.

ומרן הגרי"ש אלישיב שליט"א הורה (הו"ד במדריך הכשרות "גלאט") א. רצוי מאד שכהן ימנע כמה שאפשר מכניסה לבי"ח. ב. כאשר נחוץ מאוד מותר להכנס, בתנאי שהוא בי"ח שבד"כ ברוב היום אין בו טומאת מת, ולכה"פ חצי היום. וכ"ז כשא"א לברר קודם שאין מת. גם ישתדל לקצור ובכל אופן אסור לשהות שיעור זמן ארוך

טומאת המת

בטעם שגזרה תורה טומאה על המת מצינו כמה הסברים בדברי רבותינו, ונראה שהם מתחלקים לג' דרכים עיקריות, התלויות בהבנת הענין מדיכין מגיעה הטומאה, דשייך בזה ג' אופנים: או שמקור הטומאה הוא בענין שלפני המיתה, או בשעת המיתה, או לאחר המיתה.

הראשונה עפ"י המובא בשם האלשיך שזוהמת הנחש, שבא מחמת חטא אדה"ר, הוא מבחינת מיתה וי"ל בזה דהוא מצד שעץ הדעת הוא שגרים מיתה, והוא מעורב ברע, ונחש היה משורש הרע, וזוהמא זו דבוקה בחומר, והיא סיבת המיתה והטומאה. ובדבריו מבואר שסיבת הטומאה היא קודם למיתה, ורק יוצא לפועל בשעת מיתה. ואפשר דביאור הענין משום שכל זמן שהנשמה בגוף היא מבטלת את השפעת הזוהמא.

מאידיך, מובא בספרים (ילקוט יצחק פר' אמור בשם קרבן שבת, ונראה שמקורו בזהר) שהמזיקין נבראו בלא גוף, וכשמוצאין גוף בלא נשמה הם מתלבשין בו. ועל דרך זה כתב האוה"ח שגוף יהודי שהיה מלא קדושה הקליפות נדבקין אליו, משא"כ גוף גוי, ועי' זוהר ח"א נגז. וזוהי הדרך הב', דלפ"ז סיבת הטומאה הוא דבר שבא אחר המיתה.

והדרך השלישית, עפ"י מש"כ ברקאנטי ר"פ חוקת שהנפטרים בנשיקה, דהיינו שלא ע"י מלאך המות שמטיל זוהמא בגוף, אינם מטמאים. מדבריו יוצא שזמן חלות הטומאה הוא בשעת מיתה ממש. וברמב"ן שם ג"כ כתב שבמיתת נשיקה אין טומאה, אלא שהטעים שטומאת מת בעטיו של נחש. ויתכן דכונתו כדברי האלשיך הנ"ל, וצ"ע.

עוד מצינו במפרשים אופן אחר על דרך רמז מוסר, בכוננת התורה ללמדנו בכל המצוות הקשורות למיתה. בספר קדמון מתלמידי תלמידי של הרמב"ם, הנקרא מְלַמֵּד התלמידים, מבאר שקבורת מת מלמדת אותנו להכיר טובה לגוף ששימש את הנשמה, ולנחם למתאבלים, וגם לחזק אמונת תחית המתים. ולעומת זה באות מצוות טומאת מת ופרה אדומה לעוררנו שאין העיקר כבוד הגוף, אלא הנפש הנשארת לנצח, והם החיים האמיתיים שנקנים ע"י תורה ומצוות, היינו מים חיים, והגוף כפרה סוררה וכלה כאפר.

בדומה לזה כתב החינוך, שטומאת מת מטעם שנשאר גוף חמרי בלא נפש שכלי, והוא נוטה לרע והחטיא הנשמה. ובספורנו פ' חוקת פי' שהטומאה מרמזת שהתורה היא חיים, והנוטה מהם אל ההבלים הולך למות ומטמא לב טהור, ופרה אדומה רמז לתשובה שצריך להטות לקצה האחר מן הנטיה הרעה. ובוזה ביאר דר"ק ישראל מטמא משום שהוא הנבחר לעבוד את ה'.

לְקַט הָעֵרֻוֹת

כַּתִּיב וְהִזָּה הַטְּהוֹר... וְחִטָּאוּ בַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְכַבַּס בַּגְּדֵיךָ, וְיִלְעַע לְמַד שְׁחָרַב כַּחֲלָל בְּכָל הַכְּלִים, הַיָּאֵךְ מַכְבַּס בַּגְּדֵיךָ בַּיּוֹם הַזֶּה וְהָרִי נִטְמָאוּ בַּמַּגְעַם בְּטַמְא מֵת בַּשְּׁבִיעִי שְׁלוֹ, וְאִ"כ הַבְּגָד נִטְמָא מַעֲתָה לְז' יָמִים נֹסְפִים.

הַנְּצִי"ב בְּהַעֲמֵק דְּבַר יֵט, יֵט [עִי"ש]

נִמְצָא שְׁכַל אָדָם הַנוֹגֵעַ בְּחָרַב כַּחֲלָל בַּיּוֹם הַזֶּה שְׁלֵה, נִטְמָא לְז' יָמִים. אִ"כ חוֹזֵר הָאָדָם שֶׁנִּטְמָא וְנַעֲשֶׂה אֵב הַטּוֹמְאָה וּמִטְמָא אֶת הַכְּלִי לְהִיּוֹת אַה"ט עוֹד ז' יָמִים.

דְּרַכֵי שְׁמוּאֵל אֵהְלוֹת פ"א מִד [עִי"ש], וְלִרְש"ש בְּחַגִּיגָה כַּג: שְׁחִידֵשׁ שֶׁהִנְטָמָא מִטְמָא מֵת מוֹנִים לוֹ רַק כְּפִי יָמֵי הַמִּטְמָא, ל"ק

יֵשׁ לְהַעִיר בְּטַבִּילַת כְּלִי שֶׁנִּטְמָא בְּמֵת שְׁלֵא נִטְהַר בְּזֵה, שֶׁהָרִי דִין הַכְּלִי כְּמֵת עֲצָמוֹ, וּמִמִּילָא אֵהְלוֹת הַטּוֹבְלוֹ נַעֲשֶׂה בַּמַּגְעוֹ אֵב הַטּוֹמְאָה, וְאִ"כ כְּשֶׁמוּצִיא הַכְּלִי מֵהַמְקוּה חוֹזֵר וְנִטְמָא הַכְּלִי בַּמַּגְעוֹ לְהִיּוֹת אַה"ט. וְכַדִּי לְטְהַר אֶת הַכְּלִי יִזְדַּקֵּק הָאָדָם לְטַבּוֹל בְּעֲצָמוֹ אַח"כ, וְשׁוֹב לְחוֹזֵר וְלִהְטַבִּיל הַכְּלִי. וְלִהְטַבִּיל ע"י ב' בְּנִ"א שְׂאֵחַר מוּצִיא, לֹא יוֹעִיל לְמִ"שׁ הַכֶּסֶם"מ (בְּפ"ו מֵאֵה"ט הַט"ז) שֶׁהִטְהַרָה הִיא בְּעֵלְיָה מֵהַמְקוּה, וְאִ"כ גַּם הָאוּחוֹז בְּכָלִי בְּעוֹדוֹ בַּמְקוּה נִטְמָא.

וְעַדִּין הַכְּלִי טַמְא מִד"ס שֶׁהָרִי כְּשֶׁטּוֹבְלוֹ בַּפַּעַם הַב' נַעֲשֶׂה הָאָדָם רֵאשׁוֹן לְטּוֹמְאָה מִחֲמַת מַגַּע בְּכָלִי אַה"ט, וְאִ"כ כְּשֶׁמוּצִיאָו [בַּפַּעַם הַב'] נִטְמָאוּ הַמִּים שֶׁמִּטְפְּחִים ע"ג וְנַעֲשׂוּ תַחֲלִילָה וְחוֹזְרִים וּמִטְמָאִים אֶת הַכְּלִי כַּדִּין מִשְׁקִין. [כְּתוּס' שְׁבַת יוֹד: ד"ה אֵלָא וְדֵלָא כְּהַרְמַב"ם פ"ז מֵאֵה"ט ה"ב וְהַרְאֵב"ד שֶׁם כְּתוּס']. וְכַדִּי לְטְהַר אֶת הַכְּלִי יִזְדַּקֵּק הָאָדָם לְטַבּוֹל פַּעַם נֹסְפַת וְלַחֲזוֹר וְלְטַבּוֹל אֶת הַכְּלִי פַעַם שְׁלִישִׁית!

הַרְבַּ יַעֲקֹב מַצְגַר

יֵשׁ לְתַמּוּה בְּעַקִּידַת יִצְחָק כִּיצַד חֶשֶׁב אַבְרָהָם לְהַקְטִיר הָאֵיבָרִים בַּמְזַבַּח [ע"י הָאֵשׁ וְהַעֲצִים] וְהָרִי חֲלוּקָה שְׁחִיטַת אָדָם מִבְּהֵמָה שְׁשִׁחִיטַת בְּהֵמָה מִטְהַרְת מִיַּדִּי טּוֹמְאָה (ע"י זְבָחִים ע:): אֵךְ בְּאָדָם דְּנַעֲשֶׂה מֵת הַמִּטְמָא, לֹא מֵהֵנִי שְׁחִיטָה לְטְהַרוֹ מִיַּדִּי טּוֹמְאָת מֵת. וְאִ"כ הַיָּאֵךְ יִקְרִיבֵם אַחַר שֶׁנִּטְמָאוּ בְּטּוֹמְאָת מֵת.

רַבִּי מִנְחֵם זִמְבַּא, ס"ז אֲבֹן צִיּוֹן [עִי"ש מ"ש]

יֵשׁ לְדוֹן בַּמַּעֲרַכַת הַנִּיקוּז הָעִירוֹנִית שֶׁלְכֹאֲרֵי הַצִּיּוֹנוֹרֹת מַעֲבִירִים טּוֹמְאָת מֵת מִבֵּית אֶחָד לְכָל בְּתֵי הָעִיר. [וְאֵף שֶׁפִּתְחוּ שֶׁל הַצִּיּוֹנִיר הוּא בְּבֵית הַכֶּסֶא וְהוּא מִלֵּא מִים, אֲבָל אֵין הַמִּים חוֹרְצִין בְּפָנֵי הַטּוֹמְאָה כִּיּוֹן שֶׁמִּק"ט (וְעִי' מִנְח"י ח"ט צג) כְּמוֹ"כ נִרְאֶה שֶׁהָאֵסְלָא מִק"ט וְאֵינָה חוֹרְצַת (אֵף שֶׁהִיא מַחוּבְּרַת לְקַרְקַע, ע"י נוֹבִי"ת יו"ד קט ד"ה וְע"פ)]. וְבִשְׁוִ"ת פִּנְיֵי ס"י כ' שֶׁנִּהְגוּ בַּמְקוּמוֹ לְהַחֲמִיר לְחַשׁוֹשׁ לְהַעֲבִירַת טּוֹמְאָה דְרַךְ הַבִּיבּוֹן. וְעִי"ש מ"ש לְהַקְלֵ, אֵךְ בְּתַשׁוּ חַת"ס וְיו"ד שֶׁנִּהְגוּ לְחַחֲמִיר לְחַשׁוֹשׁ לְהַעֲבִירַת טּוֹמְאָה דְרַךְ הַבִּיבּוֹן. דַּחַה דְּבַרְיוֹ.

מִצּוֹת טּוֹמְאָת מֵת

• הַרְמַב"ם מִנָּה בְּסֵה"מ [קַז] לְהִיּוֹתוֹ דִּין בְּטּוֹמְאָת מֵת. וְהַרְמַב"ן הִשִּׁיג עָלָיו [בַּמ"ע צו] וְכ' הַטּוֹמְאָוֹת אֵינָן מִצּוּה, [וְכ"כ בְּפ' שְׁמִינִי (יֵא, ח), שְׂאֵין בְּזֵה עֲשֶׂה וְל"ת]. וְעִי' חִינּוּךְ קִנְב.

צְדִיקִים

• שִׁי רַבִּינוּ חַיִּים כְּהֵן בְּתוּס' כְּתוּבוֹת קַג: שְׁצַדִּיקִים גְּמוּרִים אֵינָם מִטְמָאִין. [עִפ"י יְרוּש' בְּרֻכוֹת פ"ג ה"א כְּשִׁמַּת רַבִּי בְּטַלְהָ כְּהוֹנָה] וְכ"ד חִינּוּךְ (רַסג) "לְפִי שְׁגוּפָם טְהוֹר וְנָקִי וְלֹא חֲחִטָּיא נַפְשָׁם אֲבָל סִייע לְזֻכוֹתָה ע"כ תַּעֲלֶה נַפְשָׁם בְּנִשְׁקִיָּה וְעַל גִּיוּם יִשְׁכּוֹן אוֹר עוֹלָם". וְכ"כ הַרְמַב"ן ר"פ חוֹקֵת, "כִּי הַנְּפֻטְרִים בְּנִשְׁקִיָּה לֹא יִטְמָאוּ מִן הַדִּין וְז"ש צְדִיקִים אֵינָן מִטְמָאִין".

[בִּי"ד שֶׁלֵּט ה' עַל הַמְּנַהֵג לְשִׁפּוֹךְ הַמִּים בְּשִׁכּוֹנַת הַמֵּת, הִבִּיא הַבֵּאֵה"ג מֵהַאֲבוּדְרָהָם רִמְזוּ מִפְּר' חוֹקֵת "וְתַמַּת שֶׁם מְרִים... וְלֹא הִיא מִים לְעֵדָה" כִּי כּוֹלָם שִׁפְכוּ מִמִּיָּהֶם. וְהַקְּשׁוּ דַהְרִי מְרִים בְּנִשְׁקִיָּה מֵתָה וְלִכְּאֵ טִיפַת מַה"מ. ע"י פָּנִים יְפוֹת שִׁישְׂרָאֵל לֹא יִדְעוּ שְׁמַתָּה בְּנִשְׁקִיָּה].

ע"י תוּס' יְבִמוֹת סֵא. ד"ה מַמְגַע, וְהַעֲרוּל"נ כ' בְּשִׁי' דְרַק בְּטּוֹמְאָה דְרַבְּנָן מוֹתֵר לְהַטְמָא לְצַדִּיק. וְלֵהֵל' כ' הַפֵּאֵה"ש ס"ב י"ח דְּקַבְרֵי צְדִיקִים מִטְמָאִין, כְּדַמְצִינוּ בְּעַצְמוֹת יוֹסֵף וְנָדָב וְאֲבִיהוּא וְעוֹד צְדִיקִים, ע"י שׁ בְּאַרִּיכוֹת (כַּה). וְבַכְּלִי חֲמַדָּה חוֹקֵת (פַּח-פֹּט).

מִיתַת נָדָב וְאֲבִיהוּא בַּמִּשְׁכָּן

• בְּדַע"ז לְבַעֲלֵי הַתּוּס' פִּר' שְׁמִינִי (י, ב) הַק' לְד' ר"ע [תו"כ] שְׁנָדָב וְאֲבִיהוּא מֵתוּ בְּפָנִים, אִ"כ נִטְמָא הַמִּשְׁכָּן בְּאַהֵל וְצִרִיךְ הַזֹּאת ג' וְז' וְלֹא מִצִּינוּ שֶׁפִּסְקוּ מִעֲבוּדָתָם. וּבְפִי' הַטּוֹר הוֹסִיף לְהַק' דֵּלָא מִצִּינוּ שֶׁפִּרְקוּ הַמִּשְׁכָּן, וְתִי' הַטּוֹר דְּכִיּוֹן דְּכַתִּיב עִפ"י ה' יַחֲנוּ חֲשׁוֹב קְבוּעַ וְלֹא מִקְבֵּל טּוֹמְאָה. וְעִי' מִנ"ח רַסֵּד (ט) בְּקוּמָץ מִנְחָה שֶׁתַּמָּה דַהְרִי טּוֹמְאָת אֵהֵל הִיא אֵף בְּקְבוּעַ. וְרֵאֵה בְּצִיּוֹנִים שֶׁם.

קַבְרֵי עֲכוּ"ם

• לְרַשְׁב"י אֵין מִטְמָאִין [יְבִמוֹת סֵא]. וְכ' תוּס' בְּב"מ (קִיד:): דְּקִי"ל כְּרַשְׁב"ג דְּפִלִּיג, דְּאֶסֶר מִדּוֹרוֹת הָעֲכוּ"ם מִשׁוּם אֵהֵל. אֵךְ ד' הַתְּשַׁב"ץ [ח"ג שְׁכַג] דְּטַעֲמָא דְרַשְׁב"ג מִשׁוּם טּוֹמְאָת אֶרֶץ הָעַמִּים וְל"פ אֶרְשַׁב"ל. [דְּמוּדָה בְּגוֹזֵרַת אַה"ע - מִל"מ פ"א מִטו"מ ה"ז]. הַרְמַב"ם [פ"א ה"ג] פִּסְק דֵּאֵין מִטְמָאִין, אֵךְ הַשׁו"ע [יו"ד שַׁעַב ב] הַחֲמִיר דְּמִטְמָאִין.

בִּירוּש' סְנַהֲדִין פ"א ה"ב דְּחֻזְקִיָּה עִיבַר הַשָּׁנָה מִפְּנֵי הַטּוֹמְאָה שֶׁמִּצָּאוּ גּוֹלְגַלְתוֹ שֶׁל אֶרְנָן יִיבּוּסִי תַחַת הַמְּזַבַּח, וְכ' הַמִּל"מ פ"א מִבִּיָּה"ב ה"ג דְּהוּא כְּמ"ד דְּקַבְרֵי עֲכוּ"ם מִטְמָאִין.

בְּטַעֲמָא דֵּאֵין מִטְמָאִין כ' בְּמִי נִפְתּוּחַ מִשׁוּם דְּלִגּוּי אֵין צֵלָם אֲלִיקִים [שֶׁהוּא סִיבַת טּוֹמְאָת מֵת מִשׁוּם שֶׁהַקְּלִיפּוֹת מִתְּדַבְּקִין בְּדַמּוֹת אָדָם], וְלִכְךָ מִטְמָאִין רַק בַּמַּגַּע וּמִשְׂא כְּבֵהֵמָה [הַגַּם שְׁטוֹמְאָתָם חֲמוּרָה מִבְּהֵמָה].

וְעִי' רַלְב"ג ר"פ אֲמוֹר "שְׂאֵין טו"מ נוֹהַגַת בְּגוּיִים, כִּי לְרַחֲקָם מִשְׁלֵמוֹת אֲנוּשִׁי, כְּמַעַט שְׁלֹא נִפְקַד מֵהֶם דְּבַר בְּסִיבַת הַמוֹת..." וְרֵאֵה בְּהַע' הַמַּהְדִּיר שֶׁם בְּשִׁי' הַרְלַב"ג וְהַרְמַב"ם, [עִי"ע סְפוּרָנוּ חוֹקֵת].

• רַחֲיִצַת הַיַּדִּים אַחַר בִּיָּה"ק הִיא מִפְּנֵי טו"מ, ע"י ב"י [יו"ד שַׁעַב] בְּשֶׁם הַרְמַב"ן בְּתוּה"א שֶׁהוּא רִמְזוּ לְטְהַרְת מִי פְרָה, וְכַדִּי הַקַּמַח [ס"א אֵהְבָה] כ' שֶׁהוּא כַּדִּי לְטְהַר מִטו"מ. [טַעַם אַחַר ע"י דְּרַכ"מ שַׁעַב ז, וְעִי' מ"ב ד מַב בְּשֶׁם הַמְהַר"ל - מִשׁוּם רו"ד].



שער הדעת

החמיר בטומאת אדם על כל טומאות שבועולם לעשותה אבי אבות הטומאה, כדי שלא יהיו בנ"א מצויין אצל מתיחן מתוך חבתן ויצטערו יותר מדאי, או כדי שלא יהיו דורשין אל המתים ובעלי אוב. ואף מפני כבוד הבריות החמיר הכתוב על טומאתן, כדי שלא יעשו מעורם נאדות ושטיחים... וזהו גנאי לבריות. חזקוני, חוקת יט, טז

...וטעם ההרחקה ממנו [טו"מ] כדי שלא יאמרו בראותם את כל הכבוד הזה [לכבוד ולכבוד את המת ולהתעסק בו], זה תכלית האדם וזה סוף כל האדם ואין לו יתרון אחר, אמרה תורה הנוגע במת לכל נפש אדם או הנכנס עמו באהל יטמא ז' ימים, שנבלתו גרועה ופחותה שבעתים מנבלת הבהמה להודיע שאין זה תכליתו ושאריו כי יש לו שאר אחר והוא הנפש והיא כבודו, וכבוד הי"ת בה...

תורת המנחה [לתלמיד הרשב"א], דרשה מג

ואין הבדל בין האדם שלא נטמא כלל במת, או שנטמא כל ימיו וטבל והוזה עליו שלישי ושביעי, ולא עוד אלא שזה שהוזה עליו יש לו מעלה יתירה במהרה, לפי שהכתוב גזר עליו שהוא טהור...

פיה"מ לר"מ, פרה פ"ג ב

וא"ת דמה ענין פרה אדומה שהיא מטהרת טומאת מת לכפר על מעשה העגל. ויש לתרץ דאלו לא חטאו בעגל היו חיים לעולם כדאי' בפ"ק דע"ז (ה)... ולפיכך המיתה היא חטא העגל בעצמו, לכך אמר הקב"ה תבא אמו ותקנה וכו', ולפיכך מטהרין טומאת מת בה. גור אריה למהר"ל, חוקת ד"ה משל

יש טומאה השורה על הנפש ולא על כולה... אבל יש טומאה הכוללת את כל נפש האדם בכל פרטי איבריה מהראש ועד הרגל ולזה צריך טבילה במים חיים שאין להם הפסק, וכן הוא טומאת מת ומצורע וזב... שיח יצחק - דרשות רי"א חבר, ליקוטים

המשך מעמ' 1 - טהרה בתחיה"מ

והטעם דמת לא נטמא ממגע עצמו כאשר היה מת, אפשר דהוי מגע בית הסתרים כמבואר בשבת דף קיג: גבי סנדל דמקצתו טמא אינו מטמא כולו דהוי מגע בית הסתרים ע"ש ברש"י ותוס'. ולכאורה זה תלוי במחלוקת ת"ק ורבי יוסי בכלים פכ"ז מ"ט, הובא במנחות כד; וע"ש בשמ"ק אות א' בביאור שיטת הת"ק. המערכת]. ואפשר דמת אין מקבל טומאה, אמנם מהא דאין חוצץ בחלון (אהלות פי"ג מ"ה) מבואר דמקבל טומאה, אמנם זה תלוי בביאור המשנה שם, ע"ש ברש"י ובחידושי רבי שמואל ב"ב סימן ט"ו, ואכמ"ל.

ויש לתמוה, למה בן השונמית טהור, הרי לכאורה כשקם לתחייה היה על מיטת איש האלקים (עיין בקראי), ומסתמא היה גם לבוש בגדים, א"כ הרי הוא נטמא מבגדיו מדין חרב הרי הוא כחלל, ובשלמא לפי השיטות (עיין ר"ש אהלות פ"א מ"ב, ותוס' שבת קא): דס"ל דבבגדים לא אמרינן חרב הרי הוא כחלל ניחא, אבל לדעת החולקים (שם), צ"ע, ויש ליישב.

וכן יש לתמוה מה הספק בגמ' במתים לעתיד לבא אם צריכים הזאה או לא, תיפוק ליה שנטמאו מבגדיהם, ולפי האומרים דגם בבגדים אמרינן חרב ה"ה כחלל הם צריכים אף הזאה (עיין ברמב"ן בפרשתינו). אמנם זה תלוי באיזה אופן יקומו המתים לע"ל, עיין בתוס' בכתובות דף קיא: דבגמ' משמע דמתים לע"ל קמים בתכריכין, וכתבו עוד דבירושלמי משמע שעתידין צדיקים שיעמדו בלבושיהן מחיים, ועיין בגליון רעק"א שם דציין דנחלקו בזה רבי ורבנן בירושלמי שם, א"כ י"ל דומ' דודה אגיל ררני דהומו ררודיה וי"ל דאנו אלו

חבר נקרא תלמיד חכם,
וכן יקראו לתלמידי חכמים חברים,
ואולי נקראו בזה השם כי חברתם
נאמנה, כי היא חברה לשם שמים.
רמב"ם פיה"מ דמאי פ"ב ג'

הכתובת לחברותא או שיעור "קובעי עיתים" 9141217

נושאי הגליזנות הבאים בס"ד:

פרשת בלק - עין הרע
פרשת פנחס - מוסף שבת
פרשת מטות - מספטי התנאים
פרשת מסעי - גזולות א"י

ד"ת למדורים השונים יתקבלו בשמחה,

אברכים המעוניינים לכתוב

[בקצרה, כעמוד דפדפת]

מתבקשים למסור את החומר [עדיף ע"ג דיסק]

בצירוף שם ומלפון,

בתיבה שבכניסה לאוצה"ם בית יוסף.

או בדואר: ת.ד. 183 מודיעין עילית.

[עד שבועיים לפני תאריך הגליון]

לתרומות והנצחות 050-4122753

חוקת

4
שומקא
לפרסום

לע"נ מרת חיה ב"ר חיים ז"ל
גלב"ע ו' תמוז